N°. 238. 1833.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk Nieuws-Blad.

Zaturdag 5 October.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BELGIE.

BRUSSEL, den 3den October.

De senaat heeft gisteren de algemeene beraadslagingen begonnen over het budget der openbare schuld en der dotatien. Door den heer *Vilain XIIII* ter dier gelegenheid eenige inlichtingen omtrent onzen diplomatischen toestand gevraagd zijnde, gaf de heer *Nothomb*, secretaris-generaal bij het ministerie van buitenlandsche zaken, en tevens commissaris des konings, ten antwoord: » dat de conferentie, alvorens verder te gaan, gemeend had aan de hollandsche gevolmagtigden eenige punten voor te leggen, van derzelver beantwoording den voortgang der onderhandelingen afhankelijk makende. Deze poging zonder gevolg gebleven zijnde, was eene schorsing der onderhandelingen noodzakelijk geworden. Eene werkelijke ontbinding, zoo als men veronderstelde had, bestond er niet. Het gouvernement wachtte de terugkomst af van een van deszelfs gevolmagtigden, en zou, naar de mededeeling door dezen gedaan, beoordeelen, tot in hoeverre het aan de beide kamers de omstandigste mededeelingen kon doen, zonder 's lands belang en den uitslag der verdere onderhandelingen in de waagschaal te stellen. De schorsing der onderhandelingen was derhalve de eenige nieuwe daadzaak. Deze schorsing had voor ons niets verontrustends; zij ging de berekeningen niet te buiten, welke ieder der bewindsleden zich gevormd had bij de sluiting van het voorloopig traktaat van 21 Mei. Zij liet ons in het *status quo*, welke tegenwoordig door elkeen genoegzaam gewaardeerd werd, en die het land tot op zeker punt kon blijven volhouden.

De afgevaardigden hebben gisteren hunne beraadslagingen over het financieel-budget voortgezet.

— *l'Indépendant* gaat voort met personen die zich naar buitenlands zouden begeven hebben, om bij den vreemden hulp te zoeken, aan te wijzen en daarmede den volkshaat ten prooi te geven. Thans zegt zij vernomen te hebben, dat de graven de B......, d'O....... en de B...... sedert den 26sten van hunne vruchtelooze poging bij de Noordsche mogendheden uit Duitschland waren terug gekomen. — De zoogenaamde orangistische bladen merken op, dat het ministerieel blad de personen, die het dus belastert, niet meer voluit durft noemen, uit vrees dat deze hetzelve in regten mogten betrekken.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 1sten October.

De berigten die men nog heden uit de Zuidelijke departementen heeft ontvangen, schijnen te bevestigen dat men aldaar eene ernstige poging van de koningsgezinde partij te gemoet zag. De bekende op den 25sten der vorige maand te Marseille aangekomen stoomboot, de *Carlo Alberto*, had, zoo men zegt, onderscheiden voorstanders van het oude stamhuis, benevens eene zekere hoeveelheid wapenen en krijgsbehoeften aan wal gebragt. Zeker is het dat de politie den volgenden dag genoemd vaartuig naauwkeurig heeft onderzocht en onder embargo gelegd. — Te gelijker tijd nagenoeg verspreidde zich het gerucht, dat de nationale garde te Toulon de wapenen had opgevat, en den onder-prefect en maire dier stad had afgezet, doch volgens nadere berigten meende men dit als voorbarig te moeten beschouwen. Langs de kusten vooral op de hoogte der Hieres eilanden had men eenige troepen zamengetrokken, om zoo veel mogelijk tegen elken vijandigen aanval te waken. In de hoofdstad is bij voortduring alles rustig, doch volgens eenige dagbladen zouden bij de ministerien sints twee dagen een ongemeen aantal demissien van ambtenaren zijn ontvangen, welke alle te kennen geven, dat zij zich steeds hebben gevleid, dat de koning op den 29sten September, den dag waarop de hertog *van Bordeaux* zijne meerderjarigheid heeft bereikt, het bewind, dat hij slechts als algemeene stedehouder konde uitoefenen, zoude nederleggen, doch zich thans daarin bedrogen vindende, het gouvernement alle medewerking moeten weigeren.

— De *Gazette de France* verzekert (gelijk reeds gisteren werd gemeld), dat de hertogin *van Berry* zich sedert den 28sten September te Praag bevindt; volgens anderen echter zoude zij zich nader aan de Fransche grenzen ophouden.

— De terugkomst van den heer *de Talleyrand* geeft aan de dagbladen stof tot zeer uiteenloopende gissingen. De zoodanige, die het gouvernement in de staatkundige stuatsaken, op eene middelijke of onmiddelijke wijze ondersteunen, vermeenen, dat de belgische kwestie in de hoofdzaak voor zijn vertrek geheel werd beslist, en dat dus de verdere onderhandelingen veilig aan een minder ervaren diplomaat konden worden overgelaten. Andere daarentegen zijn van gevoelen, dat de moeijelijkheden onlangs bij de conferentie, zoo men zegt, onverwacht opgekomen, tot geheel nieuwe ontwerpen hebben aanleiding gegeven. Zoo zoude men te Londen op nieuw tot het denkbeeld zijn gekomen, om alle de bestaande bezwaren door eene verdeeling van Belgie te vermijden, en daar dit van den beginne af het verlangen van den heer *de Talleyrand* was, dezen hebben verzocht om dit ontwerp mondeling bij het fransch gouvernement, dat overigens daartoe niet gezind schijnt, aangenaam te maken. Indien dit echter het geval ware, zoo zoude voorzeker zijne afwezendheid slechts tijdelijk wezen, terwijl men thans van eenen opvolger spreekt, en als zoodanig reeds den hertog *van Bassano* doodverwt.

— De fondsen waren heden (1 *October*) genoteerd: de 5 pCt. kont. 102,30; op tijd 102,60; 3 pCt. kont. 75,50; op tijd 75,75; Nap. renten niet genoteerd; Sp. perpet. kont. 69; op tijd 68⅞; 3 pCt. kont. 40½; op tijd 40¾.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 4den October.

Uit Soestdijk verneemt men, dat daags na den brand, welke den 17den ll. het huis van de pompenmaker *Wartsing* te Soest in den asch heeft gelegd, H. K. K. H. de Prinses *van Oranje* zich naar de plaats van den brand heeft begeven, en na zich eenen geruimen tijd met de vrouw des huizes over het ongeluk onderhouden te hebben, haar eene niet onbelangrijke somme heeft geschonken. De vrouw was over het verlies van huis en goed zeer ter neder geslagen en schreide: de omstanders zagen de beminde Vorstin met de bedroefde weenen, haar tevens moed inspreken de en vertroostende, gelijk dan ook vele gegoede bewoners van Baarn en Soest het voorbeeld van de Prinses hebben gevolgd en alzoo deze lieden in staat gesteld, zich van dit ongeluk te herstellen.

— De bekende *Morre*, die op de citadel van Antwerpen zijn eenen arm en de andere hand verloren heeft en te Amersfoort woonachtig is, is voor eenige dagen, terwijl Z. K. H. de Prins *van Oranje* zich op Soestdijk bevond, op het paleis ter maaltijd genoodigd, bij welke gelegenheid de Prins en Prinses zich met hem dikwijls onderhouden hebben.

— Op den 26sten September is te Utrecht, in den ouderdom van 59 jaren overleden, de generaal-majoor *Johannes Augustus Ramdohr*, provinciale kommandant van Utrecht.

— Uit de verklaringen in de registers van den burgerlijken stand te Rotterdam, opgenomen van den 16den tot en met den 30sten September, blijkt van de geboorte van 112 kinderen, en van het overlijden van 95 personen.

— Te Antwerpen zijn in de vorige maand binnengekomen een aantal van 165 schepen, waaronder zich bevonden: 19 engelsche, 6 amerikaansche, 16 belgische, 35 deensche, 4 fransche, 55 hanoverannsche, 7 pruissische en 5 russische schepen. Dezelve hielden te zamen 19,061 tonnen.

— Den 22sten der vorige maand zijn in de gemeente Lanaken, nabij Maastricht, zware ongeregeldheden voorgevallen, ter oorzake van het verplaatsen van den vicaris van het dorp, hetwelk de ingezetenen aan plaatshebbend misverstand tusschen den vicaris en den pastoor wilden geweten hebben. Hierover vergramd werd door de ingezetenen de pastorij bestormd, de deuren opengeschoten, en moest de pastoor zijne veiligheid in de vlugt zoeken. Op het hooren der geweerschoten was eene verkenning uit Maastricht getrokken, om naar de oorzaak onderzoek te doen.

— Volgens een schrijven van den Mein van den 29sten ll., ging in Duitschland nogmaals de spraak van een groot congres van ministers, dat te Weenen zou worden gehouden en waarop al de monarchen van Europa door hunne gezanten zouden vertegenwoordigd worden. Niets slechts de duitsche aangelegenheden, maar ook de algemeene staatsbetrekkingen van Europa zouden, volgens voornoemd berigt, op dat congres, bij deszelfs eventueel bijeenkomst, in beraadslaging moeten komen.

— Den 28sten September is de Kroonprins van Pruissen van Potsdam naar Westfalen en de Rijnprovincien op reis gegaan. — De pruissische minister van oorlog, baron *von Witzleben*, is uit Belgie te Francfort aangekomen.

— Uit Warschau schrijft men van den 24sten ll. als volgt: Z. M. de keizer is op zijne terugreis uit Bohemen eergisteren ochtend in den besten welstand te Modlin gearriveerd, in den omtrek van welke plaats zich de russische troepen, uit de onderscheiden deelen des koningrijks, alreede tot de wapenschouwing hadden bijeenverzameld. De prins stedehouder veldmaarschalk *Paskewitsch* was den keizer eenige dagen vroeger naar Kalisch te gemoet gereisd. Voorgisteren begaven de alhier zich bevindende medeleden van den raad van bestuur en den raad van state dezer stad zich naar Modlin op weg, om den monarch hunne hulde te komen aanbieden.

Volgens berigt uit Berlijn had een, voor weinige dagen uit Rusland te Berlijn teruggekeerde pruissische staf-officier tusschen Pultusk, Nasielsk en Modlin het russisch oefeningslegen aangetroffen, 't welk volgens zijne berekening tusschen de 70 à 80,000 man sterk was en deels in een kampement, deels in naburige kantonnementen geconcentreerd lag. De wapenschouwing over deze troepen zal insgelijks door vele pruissische officieren voornamelijk van het 1ste en 5de legerkorps worden bijgewoond; de generaal *von Wrangel* was reeds uit Koningsbergen derwaarts afgereisd.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 1sten October.

De president der Duitsche bondsvergadering, de graaf *von Münch Bellinghausen*, is voor twee dagen van hier naar Weenen vertrokken.

— De zitting der Badensche standen, welke naar het voornemen der regering op den 27 der vorige maand moest eindigen, is, uit hoofde van de noodzakelijkheid om nog eenige voorstellen in overweging te nemen, voor eenen onbepaalden tijd verlengd. Bij de aankondiging van dit besluit heeft echter de commissaris van het gouvernement de afgevaardigden dringend uitgenoodigd, om zich niet anders dan met de meest belangrijke onderwerpen bezig te houden.

— Bijzondere berigten, door onderscheidene personen aan de *Augsburgsche Zeitung* medegedeeld, stemmen daarin overeen, dat de algemeene Duitsche aangelegenheden een hoofdonderwerp van beraadslaging bij de conferentien in Bohemen hebben uitgemaakt, en dat waarschijnlijk in den loop der maand december een congres van afgevaardigden uit alle de Duitsche staten te Weenen zoude bijeenkomen, om nader dit punt in overweging, en zoo mogelijk, naar het doel der groote mogendheden, het bondgenootschap door nauwere banden te vereenigen. Volgens geruchten zoude men onder anderen aan die vergadering het voorstel doen, om voor geheel Duitschland een dergelijk geregtshof op te rigten, als vroeger onder den naam van Rijkshofraad bekend was, aan welk geregtshof, behalven de zamenstelling eener algemeene wet op de drukpers, en het voortdurend toezigt over deze belangrijke aangelegenheid, ook de kennisneming van alle staatkundige misdaden zoude worden opgedragen. Welligt zoude later ter zelfder plaatse een algemeen congres van alle mogendheden, ter overweging van Europesche belangen gehouden worden.

— Den 24sten der vorige maand heeft het vredegeregt te Neustadt, in Rhijn-Beijeren, in een zonderling regtsgeding uitspraak gedaan. Eenigen tijd geleden, toen in genoemd gewest een aantal lieden wegens staatkundige woelingen in verzekerde bewaring werden gesteld, hadden de volksmenners ook van het medelijden, hetwelk men het lot van de betrekkingen der gevangenen betoond werd, misbruik weten te maken, om het te doen voorkomen, alsof hunne zaak die der geheele bevolking was en alsof zelfs de vrouwen daarin een innig belang stelden. Zij hadden namelijk een zestigtal vrouwen en meisjes uit de hoogere klassen bewogen, om ten behoeve der vrouwen en kinderen van de gevangen gezetten »weduwen en weezen" eene loterij van handwerken op te rigten, welke vrij veel deelneming vond. De overheid, hierin niets anders ziende dan een nieuw middel om de gemoederen op te ruijen, had de wettelijke bepalingen, op het stuk der loterijen, welke ten deze niet in acht genomen waren, willen handhaven, en geregtelijke vervolgingen tegen de oprigtsters der bedoelde loterij begonnen, welke dan ook geenen voortgang had. De beschuldigden, ten getale van 28, stonden den 24sten te Neustadt teregt, onder den toevloed van eene ontelbare schare van nieuwsgierigen, welke dit nieuw schouwspel had uitgelokt. Na vrij langdurige pleidooijen deed de regtbank de uitspraak, dat de daad der beschuldigden wel in waarheid tot de volgens de wet strafbare handelingen behoorde, doch dat zij in de meening verkeerd hadden van tegen geen wettelijk verbod te zondigen, en bovendien, zoodra zij daaromtrent anders ingelicht waren, vrijwillig hare onderneming gestaakt hadden; dat zij daardoor een bewijs gegeven hadden, dat er aan hare zijde geen opzet bestond, om tegen de wet te handelen, en dat er dus geene redenen waren om eene straf tegen haar uit te spreken. De gezamenlijke dames werden bijgevolg vrijgesproken, tot groot genoegen der menigte, die zich echter geene teekenen van goedkeuring veroorloofde en zich over het geheel bij deze teregtzitting beter gedroeg, dan bij de talrijke regtsgedingen van een staatkundigen aard, die in den laatsten tijd in Rhijn-Beijeren hebben plaats gehad.

— Uit Napoli-di-Romani heeft men te Munchen berigten tot den 9den Augustus ontvangen, volgens welke de gewezen opperbevelhebber der troepen, *Griva*, na gedurende vijf maanden in hechtenis te zijn gehouden, bij gebrek aan bewijzen zijner schuld vrijgesproken is geworden. De nationale synode was, in bijzijn van al de aartsbisschoppen en bisschoppen, met groote plegtigheid geopend geworden, nadat het regentschap de afscheiding der Grieksche kerk van den patriarch en de synode te Konstantinopel, had goedgekeurd.

— Het *Journal de Smyrne* houdt eene verordening van het Egyptisch bestuur, waarbij voortdurend de invoer van Turksche muntspecien in Egypte, als hoogstschadelijk voor den handel, wordt verboden.

ENGELAND.

LONDEN, den 2den October.

Men spreekt er hier veel van, dat de hertog *de Bassano* of de graaf *de Flahaut* den heer *de Talleyrand*, in deszelfs hoedanigheid van Franschen gezant bij dit hof, zal opvolgen.

— Den 30sten September hebben de Oostenrijksche gezant en de Oostenrijksche bijzondere gevolmagtigde, de Pruissische minister, de Fransche zaakgelastigde, de Belgische minister, en generaal *Goblet*, de Belgische bijzondere gevolmagtigde, een onderhoud met lord *Palmerston* op het bureau van buitenlandsche zaken gehad.

— Men heeft gisteren door bijzondere gelegenheid berigten uit Lissabon ontvangen van den 18den der vorige maand. Dezelve vermelden dat de Maarschalk *Bourmont* op den 14 september een tweede aanval op de hoofdstad had gewaagd. Het gevecht dat des morgens ten vijf uren begon en tot 9 uren geduurd heeft, moet zeer hevig zijn geweest, en eindelijk ten nadeele van de belegeraars zijn uitgevallen. Men zegt dat het regiment Lamego geweigerd heeft aan den strijd deel te nemen, en daarop door dom *Miguel* naar huis is gezonden.

De stoomboot, *the Lord of the Isles*, welke onlangs voor rekening van don *Miguel* in eene der engelsche havens werd uitgerust, is door het eskader van dom *Pedro* genomen en te Lissabon opgebragt, nadat dezelve echter te voren de manschappen en krijgsbehoeften die zij aan boord had, te St. Martenho had aan wal gezet. Te Oporto was men volgens de laatste berigten, afschoon de bezetting hoogstens uit drie duizend man bestond van allen overlast van de troepen van don *Miguel* bevrijd. De engelsche kooplieden hadden aldaar eene vrij aanzienlijke hoeveelheid wijn aangekocht, welke echter op last van dom *Pedro* in beslag was genomen, tot waarborg voor de voldoening der uitgaande regten, welke men gedurende het beleg was schuldig gebleven.

— De nieuw benoemde onder-koning van Ierland, de markies *van Wellesley*, is op den 25sten der vorige maand te Dublin aangekomen, en heeft dadelijk zijne nieuwe waardigheid aanvaard. Men heeft bij die gelegenheid opgemerkt, dat de bevolking hem niet met dezelfde geestdrift heeft ontvangen, welke hem vroeger in dezelfde betrekking te beurt viel.

— In Schotland worden vele Poolsche genootschappen opgerigt. In dat van Stirling, hetwelk zeer talrijk moet zijn, is dezer dagen een voorstel gedaan, strekkende, om de middelen in overweging te nemen, welke het krachtdadigste zouden kunnen werken, ter ondersteuning van de ongelukkige Poolsche bannelingen. Met hetzelfde oogmerk zal het genootschap te Leith aanstaanden maandag vergaderen, dat van Edimburg heeft een krachtig beroep tot dat einde ten behoeve der lijdende Polen, aan deszelfs stadgenooten gedaan.

— Er zijn hier berigten uit Jamaica tot den 5den Augustus ontvangen. Volgens dezelve bestond er op dat eiland veel bezorgdheid en verlegenheid, betrekkelijk de voornemens van Z. M. ministers nopens het besluit over het vrijlaten der slaven in de Westindische kolonien, en dat wel, vermits de paketboot, welke het besluit overbrengt van het Britsch parlement, om, tot schadevergoeding der eigenaars van slaven, een som van 20,000,000 Pond st. toe te staan, nog niet was aangekomen. Geruchten waren er, evenwel, in omloop, dat de bill, waarbij die som toegewezen was, door Z. M. goedgekeurd was, en dat het geld zou verstrekt worden, zoodra de plaatselijke wetgeving met de gevoelens van het moederland in overeenstemming zou gebragt zijn. Overigens heerschte in het binnen gedeelte van het eiland de volmaaktste rust. De slaven waren opmerkzaam op de maatregelen, welke ter verbetering van hunnen toestand gedaan waren, doch schenen er niet geheel te vreden over te zijn. Zij wenschten vrij te zijn, maar willen maar niet begrijpen, waarom zij, vrij geworden zijnde, niet even als vroeger gekleed en onderhouden zullen worden.

— Berigten uit Calcutta, van den 25sten Mei, deelen mede, dat een der aanzienlijkste huizen, dat van *Colvin en Comp.* aldaar, deszelfs betalingen geschorst heeft.

— De fondsen stonden gisteren de 3 pCt. gecons. 88⅞; de Holl. integralen 2½ pCt. 48¾; 5 pCt. 92⅛; Portugal 71¼.

Letterkundige Berigten.

Handleiding bij het lezen der schriften van C. JULIUS CÆSAR, *door* J. M. HOOGVLIET, *Gymn. Rector te Delft.* Te Zalt-Bommel, bij JOHANNIS NOMAN & ZOON. 1830. In 8° gr. 200 bladz. Prijs . . . . . *f* 1,80.

Ofschoon dit werkje reeds sedert drie jaren het licht heeft gezien, gelooven wij het echter niet te laat de aandacht der studerende jeugd op hetzelve in te roepen; daar zij, die het niet kennen, voorzeker ons dank zullen weten, hen in kennis gebragt te hebben met een werkje, dat bij het lezen van *Cæsars* werken, zulk eenen goeden en – voor eigene studiën – onmisbaren gids oplevert. Met zeer veel genoegen hebben wij het doorgeloopen en menig wetenswaardige aanteekening, ook voor meer gevorderden, zelfs voor onderwijzers daarin aangetroffen. Hetzelve is in drie Afdeelingen verdeeld, waarvan de eerste: *Cæsar beschouwd als krijgs- en staatsman en een kort overzigt van zijn leven; Cæsar beschouwd als schrijver, als mensch en eene opgave van zijne ziels- en ligchaams-hoedanigheden;* de tweede: *over de bevelhebbers van Cæsar; zijne soldaten; kampen; marschen en slagorders* en de derde: *over de vijanden tegen welke hij krijg voerde*, bevatten. Het aanhangsel houdt eenige nadere verklaringen over de verschillende onderwerpen, personen en zaken in den tekst behandeld. Het geheel is zeer lezenswaardig, en alhoewel niet overal in eene te wenschen orde bijeen gebragt, kunnen wij echter deze vrucht eens jeugdigen schrijvers gerust aanbevelen.

IRIS, Bloemlezing uit buitenlandsche Tijdschriften. Vierde Jaargang, n°. 8 en 9. Te 's Gravenhage, bij G. VERVLOET, 1833. De prijs van den geheelen Jaargang of 12 nommers is . . . . . *f* 9,60.

De nommers 8 en 9, van de altijd bevallige *Iris*, bevatten wederom eene aangename verscheidenheid en keurige bloemlezing. *Eene minnares in Andalusia*, eene vrolijke schets, waarin het warme bloed niet gespaard is, en die voorzeker alle minnaressen lezers van *Iris* zal afschrikken, om een minnares in die warme streken te gaan opzoeken. *Eene teregtstelling op 't Eiland Maltha; een dag in het gezelschap van Sir Walter Scott;* en *de miskende weldoener*, vormen den inhoud van n°. 8. N°. 9. bevat drie verhalen, die door hunnen inhoud welligt dit nommer tot het belangrijkste van dezen Jaargang zullen maken. Onder deze verdienden *de waarde van het leven; eene vertelling getrokken uit de gedenkschriften van een edelman uit Bretagne*, om inhoud en strekking, met onderscheiding genoemd te worden. Ook de beide andere: *het kasteel van Leus* en *het innemen van de redoute* hebben ons bijzonder bevallen.

HANDEL

der Katoen manufacturen in Frankrijk en in Engeland.

De snelle voortgangen en verbazende uitbreiding van de katoen-fabrieken in Groot-Brittannie, zijn ontegenzeggelijk het meest buitengewone verschijnsel van de geschiedenis der nijverheid. Aan de ontdekkingen en verwonderenswaardige uitvindingen van *Hargreaves, d'Arkwright, Crompton*, en van eenige anderen heeft men het dank te weten, dat noch de buitengemeene matigheid van werkloon in Indie, noch de voortreffelijkheid van arbeid van deszelfs bewoners deze in staat hebben kunnen stellen, om met voordeel te wedijveren tegen degenen, die hun het ruwe katoen afkoopen en dien na het zeventien-honderd areh ver te hebben vervoerd, het hun in geweven stoffen weder overdoen. Nog naauw een eeuw is het geleden, dat de fabricatie van katoen in Engeland nog in de kindschheid was; en thans is zij de voorname grondslag van deszelfs welvaart; door haar werden millioenen opgehoopt en in omloop gebragt, en vinden duizenden werklieden arbeid. Volgens *Marschall* bestaan 360,000 familien van de engelsche nijverheid, en der katoen-manufacturen voor zich alleen bijna de helft, namelijk 168,000 familien of ongeveer 805,000 personen. In 1831 heeft de aangegeven waarde van uitgevoerde voorwerpen, uit alle engelsche manufacturen afkomstig, de som bedragen van 38,271,591 ponden sterling (*f* 459,259,092), en de waarde van de voortbrengselen uit de onderscheiden katoen-fabrieken kwam alleen onder dit cijfer bijna voor de helft voor, daar het 19,269,942 p. st. of 231,239,304 guldens bedroeg.

In 1830 heeft de invoer van katoen in Groot-Brittannie 793,000 balen, of 236,000,000 ponden bedragen, waarvan uitgevoerd zijn, slechts 9,000,000 ponden raw, 24,000,000 en bonetterien 76,000,000 gesponnen of getwijnd. Van de overblijvende de 150,000,000 ponden, zijn 30,000,000 tot verschillende einden binnenslands verbruikt, zoodat de manufacturen van katoenen stoffen van het geheel 120,000,000 ponden te bewerken hebben gehad, die, door elkander gerekend, 5 yards (4⅝ N. ellen) stoffe per pond hebben geleverd, hetgeen eene hoeveelheid van zes honderd millioenen yards of vijfhonderd zestig millioenen N. ellen voor het geheel geeft, waarvan 402,000,000 yards uitgevoerd zijn, en 198,000,000 tot binnenlandsch gebruik hebben gestrekt, hetgeen een middelbaar verbruik van negen yards (8⅜ N. ellen) katoenen stoffen voor elk inwoner van Groot-Brittannie geeft.

Men heeft de gedachte gekoesterd, dat de fransche katoenen stoffen, welker verbruik binnenslands reeds beschermd wordt door het streng verbod van de buitenlandsche producten, de concurrentie met de engelsche stoffen op de vreemde markten, uithoofde van het lage dagloon in Frankrijk en door het verleenen van aanzienlijke premien op den uitvoer, gemakkelijk zouden kunnen volhouden. Noodlottige dwaling, die den laatsten slag aan de fransche katoen-industrie heeft toegebragt. Onmetelijke kapitalen zijn ten gevolge van dit stelsel, zonder eenige vrucht verloren gegaan, en duizenden werklieden tot armoede ten prooi geraakt. Door de volmaking zijner machines, en door de achtervolgelijke vermindering van werkloon zijner arbeiders heeft Engeland zijne producten goedkooper op de markt kunnen brengen dan die van Frankrijk kunnen leveren, want de premien, hoezeer ook, waren niet aanmerkelijk genoeg, om het geweldig verschil tusschen de fransche en engelsche prijskosten, de kosten der machines en derzelver daarstelling in de beide landen goed te maken. Men zou buitendien zich nog een gansch verkeerd denkbeeld vormen, met te meenen dat de prijs van het arbeidsloon in Engeland veel hooger dan in Frankrijk is; het verschil dat daarin bestaat wordt door de meerdere bekwaamheid van den engelschen werkman opgewogen.

Sedert 1775 zijn de werkloonen dermate verminderd, dat men naauwelijks kan begrijpen, hoe de engelsche werkman, met zulk een beklemmend dagloon in alle zijne behoeften en die zijner familie kan voorzien. Voor het stuk katoen, waaraan voor werkloon, in 1776, door het huis *Peel en Comp.* van Blackburn, 5 p. st. 10 sch. (*f* 66) betaald werd, wordt thans 8 à 9 schellingen (omtrent *f* 5) gegeven. Uit de nasporingen van *John Marschal* blijkt het, dat de prijs van het werkloon, in de katoenfabrieken, sedert 1814, in de verhouding van 12 tot 1 is gedaald. Het zij verre van ons, dat wij met welgevallen deze zoo verminderde prijsbepalingen opgeven, die een groot deel arbeidslieden ten laste der gemeenten hebben doen vervallen. Zoo Frankrijk door deszelfs beperkende wetten wordt verteerd, wij worden het door de armentaks, die al meer en meer stijgt.

Te vergeefs zou Frankrijk nog trachten door kunstmiddelen beterkoop dan wij te leveren: ons ijzer, onze steenkolen, welke zoo gemakkelijk uit de mijnen getrokken worden: onze schepen, altijd zeker van eene retourlading, het bijzonder karakter onzer werklieden, verzekeren ons nog voor lang eene onbetwistbare meerderheid. Alleen Zwitserland zou met voordeel kunnen wedijveren, zoo het daarbij zeehavens had. Om onze stelling meer krachts bij te zetten, zullen wij hier in 't kort eene vergelijking laten volgen, die in Frankrijk door Reden van het vak gemaakt is, als waaruit blijkt, dat zoo de fabrikatie van 15,000 stukken katoen in Engeland 84,768 fr. kost, dezelve in Frankrijk op 116,230 fr. zal komen, hetgeen ten voordeele van het engelsch fabrikaat een verschil van 3 fr. 25 c. per stuk, of bijna 100 pCt. geeft. Het drukken van de katoenen doeken is welligt in Frankrijk beter; de teekening is smaakvoller, de kleuren, alhoewel minder duurzaam, toch levendiger. Zoo er vrije handel bestond, konden wij voordeel er in vinden, met onze doeken in Frankrijk te laten drukken, en in ruiling voor dien arbeid, onze witte katoenen stoffen te leveren.

Gelijk men dan ziet, Frankrijk heeft met het verbieden van onze stoffen, zich zelven benadeeld in het afzetten zijner wijnen en der onderscheidene producten van zijnen grond, en heeft, ten koste van den verbruiker, ten behoeve der fabriekanten, een monopolie daargesteld, zonder dezelve te laatstgemelden te verrijken, daar hun gebrek dagelijks vermeerderd. Het verbod heeft den wezenlijken en algemeen aangenomen prijs verhoogd, en belet, dat van een deel van 's lands kapitalen een winstgevender en nuttiger gebruik gemaakt wierd. (*Revue Brittanique.*)

Terwijl op dit oogenblik Frankrijk en Engeland vereenigd schijnen tegen over de drie groote zoogezegde Noordsche Mogendheden van Europa, is het der moeite wel waard, de verbazende sommen nog eens aan te halen, welke het engelsch gouvernement vrijwillig van de britsche natie verkreeg, om Europa tegen het overwigt van Frankrijk te bezoldigen.

Het engelsch budget beliep in het jaar 1792 de som van 18 millioenen ponden sterling of 216,000,000 guldens.

In 1815 was het geklommen, met in begrip der vermeerderde openbare schuld, tot de som van 1,268,250,000 guldens.

In 1813 had hetzelve bedragen 1,477,725,000 guldens.

In 1831 was het budget weder teruggebragt tot de som van 546,250,000 guldens.

Het dient intusschen opgemerkt te worden, dat het cijfer van uitgaven in 1813 en in 1815 in bankbilletten berekend is, welker waarde toen niet met die van het goud gelijk stond.

Alles zaam gerekend, zoo heeft de oorlog tegen Frankrijk van 1793 tot 1815 aan Engeland gekost:

Aan Leeningen	*f*	9,225,000,000.
Vermeerdering der vlottende schuld	„	593,750,000.
Oorlogslasten	„	7,125,000,000.
Totaal	*f*	16,943,750,00.

Gedurende dien tijd waren ook de binnenlandsche uitgaven uitermate hoog; en nogtans werden, daar de engelsche nijverheid nog al de hulpbronnen, welke zijne onmetelijke vorderingen vereischten, behouden heeft, deze verbazende uitgaven gedekt, zonder dat men noodig had den geregelden en legalen weg te buiten te gaan.

Beursprijs der Effecten, te Amsterdam.

DONDERDAG, *den 31sten October.*

	pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4½ uur.
NEDERLANDEN.				
Werkel. schuld	2½	47 1/16	48 1/8	48 1/8
Dito dito	5	91 1/4	91 7/8	91 7/8
Uitgestelde dito		1 1/24		
Kansbill. dito		20 7/16	20 1/8	20 7/8
Amort. Syndic.	4½	84 5/8	85 1/4	85 1/4
Dito dito	3½	68 3/4	69	69
Schatkistbiljett.	6	101 7/8	102 1/8	102
Oorlogslasten	5	99 7/8	99 15/16	
Leening 1831	6	102 1/4		
Handel-Maats.	4½	93 1/4	93 1/2	93 3/8
FRANKRIJK.				
Insch. Grootb.	3			
ENGELAND.				
Dito per 12 Aug.	3			
SPANJE.				
Certificat. Amst.	5	65 13/16	66 1/16	66 1/16
Dito *f* 1000				
Uitges. 3 pc. Sch.	5	12 15/16	13	
Cert. Hoes. Lond.	5			
NAPELS.				
Certificaat				
Dito *Falc. & C.*	5			
Leen. London	5			
RUSLAND.				
Obl. *Hope* 1798/1816	5	100 1/2		
Dito dito 1828/1829	5	101		

	pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4½ uur.
Cert. dito 1832/1833	5	91 5/8		
Obl. te London	5	94 13/16	94 7/8	
Certif. te Hamb.	5			
Inschrijv. Assig.	6	65 7/8		
Certificat. dito	6			
POLEN.				
Aand. Loot. fl. 300		105 1/4		
PRUISSEN.				
Dito dito R. 50		90		
OOSTENRIJK.				
Dito dito *f* 100				
Dito dito „ 250				
Metalliek	5	90 5/8	90 11/16	90 15/16
Dito Land. gen.	5			
Dito	2½	49 3/4		
Oblig. *Goll & C.*	5			
Dito				
Cert. Stadsb. dit.	2½			
Ween. Bankacties		1460		
DENEMARKEN.				
Leening te Lond.	3	73 1/2		
BRAZILIE.				
Dito *Rotschild*	5			
GRIEKSCHE.				
Dito te London	5			

*** Allen die iets te vorderen hebben van, verschuldigd zijn aan of eenige Papieren of Goederen onder hunne berusting hebben mogten, betreffende den gemeenschappelijken Boedel van den Heere WILHELMUS CORNELUS RIJKEN en wijlen deszelfs Echtgenoote Vrouwe MARIA ISABELLA ANTINETTA LEBOT, overleden te *Breda*, den 15. Julij 1833, worden verzocht daarvan uiterlijk vóór den 15. October aanstaande opgave of betaling te doen aan den Heere D. P. RIJKEN, Banketbakker en Confiturier in de Katerstraat te *Breda*.

*** Men verlangt tegen het begin van December of eerder, eenen SECONDANT van den R. K. Godsdienst, in staat om de Fransche en Hoogduitsche Talen te onderwijzen.

Behalve kost en inwoning kan men rekenen op een Salaris van *f* 150 à *f* 200. — Adres met gefrankeerde brieven onder letter S., aan de Boekhandelaars H. PALIER & ZOON te *'s Hertogenbosch*.

*** Een APOTHEKERS BEDIENDE, reeds vele jaren in eene Apotheek- en Drogist-Affaire werkzaam geweest, zag zich gaarne tegen primo November als Winkel- of Reisbediende, op een billijk Salaris, geplaatst te zien. Hierop ernstig reflecterende, adresseeren zich met vrachtvrije brieven onder lett. I. B., bij J. J. ARKESTEYN, Boekhandelaar te *'s Bosch*.

*** De Notaris C. N. W. VAN MENS, te *Zundert*, maakt bij deze bekend, dat de op den 8sten October 1833 te houdene VERKOOPING VAN PAARDEN, geen plaats zal hebben.

De Notaris *MOLHUIJSEN*, residerende te *Vught*, zal, aldaar in de Societeit *Zienszigt*, op Donderdag den 10. October, provisioneel, en den 24. October 1833, definitief telkens des namiddags om drie ure, verkoopen:

Onder Vught.

De BUITENPLAATS *BOSCHWIJK*, gel^d C, n°. 21, zeer aangenaam en vrolijk gelegen aan den Straatweg op *Eindhoven*, ¾ uur van *'s Hertogenbosch*, met Neerhuizinge, Paarden en Koetsstal, Koetshuis, Moes- en Plaisier-Tuinen, Voorplein, Dreven, Lanen, Vischvijvers, aangelegen Houtbosch en Hoeve, twee Arbeiders Woningen; voorts Teel-, Wei- en Grasslanden, groot te zamen: 16 bund., 29 roed., 4 ell., alles vrij en rondom in zijne Grachten, gelegen te *Vught* voornoemd, wijk Eendje; mitsgaders twee Houtbosschen onder *Boxtel* en *Liempde*.

De Koepel en Kamers, Stal en Koetshuis, verhuurd voor *f* 40 's maands. De Hoeve met Aanhooren voor *f* 225 in het jaar, 300 Ned. ponden Dakstroo en het doen van vier Karre-vrachten, de Arbeiders Woningen en Hof, voor *f* 1 per week, 't Provenu der Houtbosschen onder *Boxtel* en *Liempde*, bedraagt over de laatste 5 jaren *f* 178,35.

Voorschreven Buitenplaats en Aanhooren is te aanvaarden bij de voldoening der kooppenningen en dagelijks te bezigtigen.

Alles bij Billetten breeder omschreven en reeds geannonceerd in het *Provinciaal Dagblad* van den 27sten September 1833, n°. 78, en nader informatien te bekomen ten kantore van gemelden Notaris.

STOOMPACKET-VAART

TUSSCHEN

ROTTERDAM EN LONDEN,

In Dienst der General Post-office,
voor Passagiers en Goederen.

Het vertrek der Stoompacketten van *Rotterdam* is bepaald:

Woensdag den 9 October, 's morgens ten 7 ure.

Prijzen der Plaatsen: Eerste Kajuit £ 5 en Tweede Kajuit £ 2. Nadere inlichting bij de Agenten,

W. SMITH & COMP.
P. A. VAN ES.

*** Heden wordt door H. VAN OORDE, Boekhandelaar te *Leiden*, uitgegeven en is alom verzonden:

DE OUDE LEIDSCHE PATROON, of *Derden October's Banket*; eene Leerrede ter gedachtenis van het Ontzet der Stad *Leiden*, geschied op den *derden* October, des jaars 1574, zijnde des Zondags morgens aldaar opgesteld en uitgesproken door eenen twee-en-tachtigjarigen Leeraar, welke het beleg en ontzet dier Stad heeft bijgewoond. Gedrukt in het jaar 1650, en nu, op nieuw uitgegeven, met aanteekeningen en ophelderingen, door J. ROSMER, met titelvignet in-8°. De prijs is *f* 0,60.

LEERWIJZE DER SCHRIJFKUNST,

of Verzameling van Algemeene en Bijzondere Regelen, om in korten tijd duidelijk, fraai en vlug te leeren schrijven. Voorzien van 32 in koper gebragte *platen*, met derzelver *verklaringen*, in groot 4to., op best velin papier à *f* 2,40. IDEM, de *32 pl. met derzelver verklaringen, afzonderlijk f* 1,60.

De pogingen van het GOUVERNEMENT om eene *grondige* en *eenvoudige* SCHRIJFLEERWIJZE daar te stellen, ten behoeve van de voornoemde *scholen*-*kompagnien*, der onderscheidene wapenkorpsen, stonden op het punt hare vruchten te dragen, toen de onlusten in *Belgie* dit vertraagden. De uitgave, dezer LEERWIJZE DER SCHRIJFKUNST kan beschouwd worden als het resultaat dier pogingen. — De uitgever, J. F. THIEME te *Nijmegen* meent tevens aan den wensch vele waardige Onderwijzers, in het belang van het *Lager-onderwijs*, te hebben voldaan, door deze kostbare onderneming voor eenen prijs verkrijgbaar te stellen, welke het gebruik op de scholen geenen hinderpaal in den weg stelt.

Door den bovengenoemden Uitgever is tevens verzonden:

I. FUNKE, *Handboek van welgemanierdheid en zedelijkheid, in karakterschetsen voor jongelingen*, 2de verbeterde druk, 2 deelen. *f* 2-15. II. *Handboekje voor mijne Leerlingen*, 6 Cts. III. Zestal NIJMEEGSCHE GEZIGTEN, volgens de teekening van den Luit. Generaal HOWEN, op Rojaal velin papier à *f* 7-80. IV. Hetzelfde werk op Chineesch papier *f* 9-. V. *Platte grond der Stad* NIJMEGEN, 60 Cents. Terwijl onder de belangwekkende werken behoort, het *nieuw* NEDERDUITSCH-ENGELSCHE en ENGELSCH-NEDERDUITSCH *Woordenboek*, in 2 deelen, van D. BOMHOFF Hzn., *f* 10. Hierover leze men de beoordeelingen in de *Vaderl. letteroefeningen*, N°. 6, en den *Recensent ook der Recensenten* N°. 6, beide van 1833.

*** De Boekhandelaar C. A. VIEWEG, te *Nymegen*, zal, op Maandag den 7den October 1833 en volgende dagen, ten zijnen huize doen Verkoopen, eene aanzienlijke verzameling van BOEKEN in alle vakken, *Penningen*, *Instrumenten* en andere voorwerpen, waarvan de Catalogus op gefrankeerde aanvragen bij hem te bekomen is, alsmede bij den Heer W. DRAVE, Jr., Boekhandelaar te *Amsterdam*.

EN VENTE CHEZ **BROESE & COMP.**, A BREDA.

I. NOËL ET DE LA PLACE, leçons françaises de littérature et de morale. Dix-neuvième édition. Un gros volume grand-in-8°, supérieurement imprimé sur beau papier velin, prix *f* 3,60.

Cette nouvelle édition d'un ouvrage généralement estimé, dont la grande utilité pour la connaissance des chef-d'œuvres de la littérature française est suffisamment reconnue, et qu'on ne saurait par conséquent trop recommander tant à M. M. les Instituteurs qu'aux jeunes gens qui désirent se former dans la langue française, est augmentée de notes, d'une liste biographique des auteurs cités et d'un résumé de l'histoire de la littérature française par A. BARON, professeur de littérature générale au musée et de rhétorique à l'athenée royal de *Bruxelles*.

II. MALTE-BRUN, précis de la géographie universelle, ou description de toutes les parties du monde sur un plan nouveau, d'après les grandes divisions naturelles du globe; précédé de l'histoire de la géographie chez les peuples anciens et modernes, et d'une théorie générale de la géographie mathématique, physique et politique; accompagnés de cartes; de tableaux analytiques, synoptiques, statistiques et élémentaires, et d'une table alphabétique des noms de lieux, de montagnes, de rivières, etc. Nouvelle édition, revue, corrigée, mise dans un nouvel ordre, et augmentée de toutes les nouvelles découvertes, par M. J.-J.-N. HUOT. à *f* 1,30 la livraison et 25 Cents Chaque Carte.

III. RELATION DU SIÈGE DE LA CITADELLE D'ANVERS, par *l'Armée Française en Décembre 1832*, par J. W. T., ancien officier du genie, 1 vol. in-8°, orné d'un beau plan des travaux d'attaque, et d'une carte du cours de l'Escaut et environs d'Anvers . . . . 2,40.

Cet ouvrage intéressant, écrit avec beaucoup d'impartialité et de connaissance, contient, comme introduction, un précis exact de fortification d'attaque et de défense des places; puis la description de la citadelle et de la position militaire d'Anvers, des considérations sur la force de la citadelle, l'occupation et l'armement de la citadelle par les Hollandais; préparatifs de défense; le en 2e periodes du siége, un résumé des opérations etc. le tout suivi de pièces justificatives.

IV. COURS D'ART ET D'HISTOIRE MILITAIRES de l'école royale de cavalerie, par G. JACQUINOT DE PRESLE, professeur d'art militaire à cette école . . . . *f* 5,—

V. VOYAGES DANS LA GRANDE BRETAGNE, par le baron CH. DUPIN. 6 volumes et atlas en grand. Folio . . . . . . « 32,—

VI. HANDLEIDING TOT DE KENNIS DER DIJKSBOUW EN ZEEWERINGSKUNDE door ABRAHAM CALAND, ingenieur van de eerste klasse bij 's rijks waterstaat, lid van het zeeuwsch genootschap der wetenschappen. Ie deel, met vier platen à . . . . « 6,—

VII. LE LANGAGE DES FLEURS par Mr. AIMÉ MARTIN . . . « 4,50.

——————————— gecartonn. en verguld op snee « 6,50.

VIII. AIDE-MÉMOIRE portatif à l'usage des officiers d'artillerie « 4,25.

IX. PETIT-DICTIONNAIRE de la langue française suivant l'ortographe de *l'Académie* contenant tous les mots qui se trouvent dans le dictionnaire de l'académie, et un nombre considérable de mots qu'on n'y trouve pas, avec la prononciation lorsqu'elle est irrégulière par BOCQUART, *Cinquième édition*, Revue et augmentée d'environ deux milles mots ou acceptions, et d'un petit tableau synoptique des principales villes de France, avec leur population et la distance de *Paris*; par W. A. T., docteur ès lettres . . . . « 3,25.

X. BIBLIOTHÈQUE PORTATIVE DE L'OFFICIER, *Stratagèmes Militaires et Ruses de Guerre*. 2 vol. . . . . « 3,—

XI. BIBLIOTHÈQUE PORTATIVE DE L'OFFICIER. *Maximes de Guerre de Napoléon* . . . . « 1,25.

Te BREDA, bij BROESE en COMP, Boekdrukkers en Boekverkoopers.